
Minä muotokuvapiirtäjänä

Pauliina Kostama

Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma Tekstiilimuotoilu	
Työn tekijä Kostama Pauliina	
Työn nimi Minä muotokuvapiirtäjänä	
Päiväys	21.3.2011
Sivumäärä/Liitteet	69/2
Ohjaajat Helena Kauttonen, Riitta Junnila-Savolainen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Elina Alanko	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tarkastellaan muotokuvien piirtämistä ja maalaamista väreillä sekä pohditaan lyijykynän jälkeä ja värien merkitystä muotokuvan lopputulokseen. Tavoitteena oli löytää tekijälle uusia tekniikoita toteuttaa muotokuvia. Muotokuvamallina oli Elina Alanko, jonka kuvien kautta piirrettiin ja maalattiin kokovartalo- ja kasvokuvia. Toteutustapoina olivat akryyli- ja akvarellitekniikat, puuvärit, pastelliliidut ja neulahuovutus.</p> <p>Opinnäytetyön tekijä pohtii piirtämisen taidon kasvuaan aikaisempien töiden ja lähdekirjallisuuden avulla. Opinnäytetyössä kokeillaan väreillä piirtämistä ja maalaamista viiden muotokuvan avulla, jonka jälkeen ne piirretään lyijykynällä. Tarkoituksena on käyttää luovasti värejä ja verrata sen merkitystä lyijykynällä toteutettuihin muotokuviin. Piirtämisen prosessia kuvataan muotokuvan luonnostelusta kuvan valmiiksi piirtämiseen asti.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on laajentaa muotokuvapiirtäjän ammattitaitoa muotokuvien toteuttamiseen eri tekniikoiden ja värien kautta. Tekijä saa valmiuksia muotokuvapiirtäjänä tulevaisuuteen.</p>	
Avainsanat	
muotokuvat, muotokuva piirustus, muotokuva maalaus, neulahuovutus	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design Textile Design			
Authors Kostama Pauliina			
Title of Thesis Portraits — how to draw or paint them?			
Date	21.3.2011	Pages/Appendices	69/2
Supervisors Helena Kauttonen, Riitta Junnila-Savolainen			
Project/Partners Elina Alanko			
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis was to examine drawing and painting and discuss the effect that the pencil black and white and paint colours have on the outcome. Another aim was to discover new techniques to make portraits. Elina Alanko operated as the model, and full-length portraits as well as those of her face were drawn and painted. Acrylic and watercolour techniques, colour pencil, pastels, and needle felting were used.</p> <p>In the thesis, the author discusses her development as an artist based on her earlier works and various source books. During the project, five portraits were first painted and then drawn. The idea was to creatively experiment with colours and compare the results with the images drawn with a pencil.</p> <p>The project aimed at providing the author with more versatile drawing and painting techniques, as a result of which she will be a more skilled artist in the future.</p>			
Keywords			
portraits, portrait drawing, portrait painting, needle felting			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	5
2	PIIRTÄMISEN TAITONI	7
3	MUOTOKUVAT KIINNOSTUKSENI KOHTEENA	10
3.1	Kuvan valinta.....	13
3.2	Luonnosteluvaihe.....	15
3.3	Muotokuva väreillä	16
3.4	Muotokuva mustavalkoisena.....	19
4	MUOTOKUVA TEKSTIILIN KEINAIN	31
5	MUOTOKUVA VÄREILLÄ	36
5.1	Malli Elina Alanko.....	36
5.2	Luonnosteluvaihe.....	38
5.3	Piirtäminen ja maalaaminen muotokuvaksi	39
6	MUOTOKUVA NEULAHUOVUTUKSELLE	47
7	MUOTOKUVA LYIJYKYNÄLLÄ	50
7.1	Luonnosteluvaihe.....	50
7.2	Piirtäminen muotokuvaksi.....	51
8	MUSTAVALKOINEN VAI VÄRILLINEN MUOTOKUVA.....	57
9	POHDINTA	60
	KUVALUETTELO	62
	LÄHTEET.....	64

LIITTEET

Liite 1 Elämä näkyvässä -näyttely

Liite 2 Kuvien luvat

1 JOHDANTO

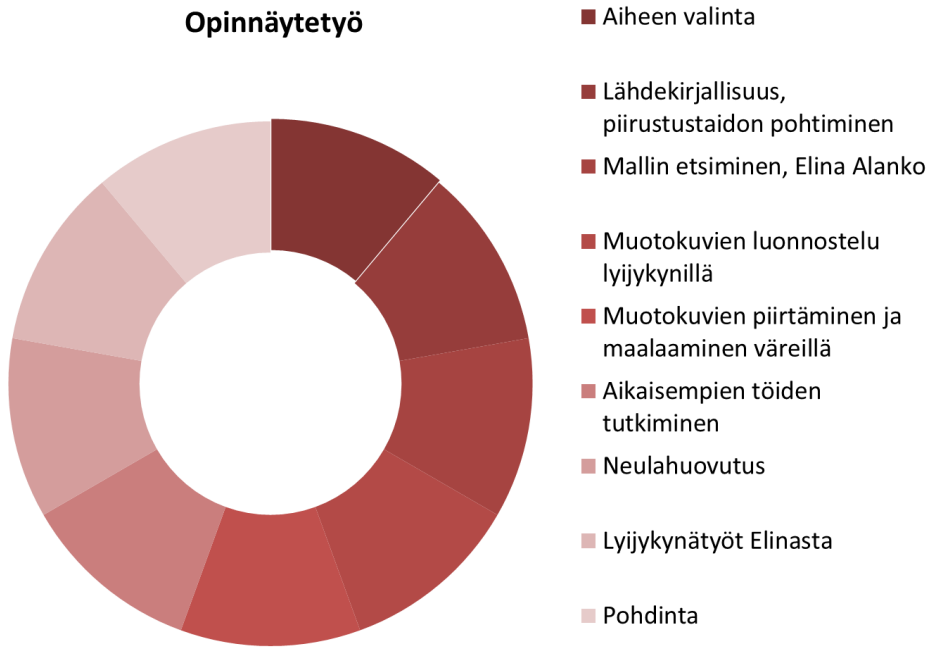
Minulle piirtäminen ei ole vain harrastus, vaan yhtä tärkeää ja luonnollista kuin puhuminen tai syöminen. Piirtämällä ihmisiä koen olevani mielenkiintoisessa maailmassa, mikä kiehtoo minua yhä enemmän ja enemmän. Tämän vuoksi halusin opinnäytetyönä pohtia itseäni muotokuvapiirtäjänä.

Olen piirtänyt muotokuvia kauan lyijykynillä ja nyt haluaisin lyijykynän rinnalle kokeilla muita työvälineitä. Minulla on ollut haaveena toteuttaa ihmisen muotokuvia väreillä, mutta olen käyttänyt niitä vähän. Pidän väreistä, mutta en vain ole uskaltanut ottaa haasteeksi värien maailmaa. Päätin opinnäytetyössäni maalata rohkeasti väreillä ja pitää mieleni avoimena.

Minulle uutta on myös piirtää ihmisen kokovartalokuvia, etenkin liikkuvaa ihmistä. Halusin malliksi opinnäytetyöni harjoitustöihin itselleni vieraan henkilön, mikä antaisi minulle harjoitusta tuleviin asiakastöihin. Muotokuvien malli on Elina Alanko, joka harrastaa voimistelua. Valitsin Elinasta kolme voimistelukuva, joissa näkyy vahvasti liike. Voimistelussa liikkeen tuntee sormenpäissäkin ja tämä antaa itselleni haastetta ikuistaa kuva paperille. Voimistelukuivissa puvut kertovat omaa tarinaa, mikä viehättää minua paljon. Kasvokuvista valitsin Elinan rippi- ja vauvakuvan, koska niissä malli katsoo suoraan kameraan.

Haastetta minulle tuovat uudet tekniikat, mutta myös se, että menen oman mukavuusalueen ulkopuolelle. Mielenkiintoista on seurata ja tutkia itseäni tämän prosessin aikana. Miten ratkaisen värien käyttöön liittyvät ongelmat? Mitkä tekniikat toimivat missäkin kuvissa parhaiten? Mitä tunnen piirtäessäni tai maalatessani? Mikä on lopputulos? Päädyinkö edelleen jatkamaan muotokuvien työstämistä lyijykynällä, vai löydänpö aivan uuden tavan ilmaista itseäni muotokuvapiirtäjänä?

Opinnäytetyö

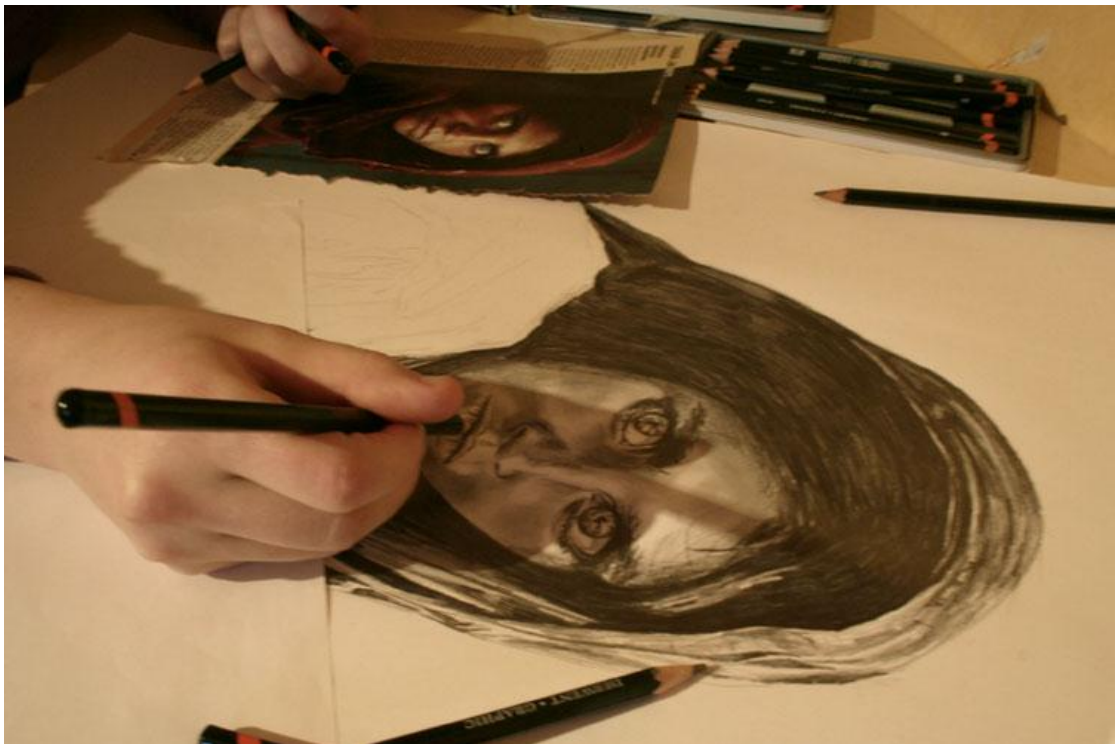

Kuvio 1 Opinnäytetyön eteneminen

2 PIIRTÄMISEN TAITONI

Kuinka usein olenkaan saanut kuulla, ”Kuinka sinä osaat piirtää noin hyvin.” ”Miten sinä saat ihmisen näyttämään niin omalta itseltään.” ”Itse en osaisi koskaan piirtää noin.” Mitä vastaanakaan? ”En minä tiedä, olen vain piirtänyt ja oppinut.” ”Katson vain kuvaa ja piirrän mitä näen.”

Mielestäni jokainen osaa piirtää hyvin, kun vain harjoittelee. En ole ajatellut sitä koskaan ihmeellisenä tai erikoisena taitona. Suvussani on piirtäjiä, mutta väitän, ettei piirtäminen ole perinnöllistä. Jokainen, jolla on näkevät silmät ja kykenevät kädet, oppii hyväksi piirtäjiksi. Siihen tarvitaan vain piirtämistä ja edelleen piirtämistä. Ei piirtäminen ole minullekaan aina ollut helppoa. Jokaisesta muotokuvasta oppii aina jotain uutta. Uskon, että en ole koskaan mielestäni tarpeeksi hyvä piirtäjä, vaan kerta toisensa jälkeen haluaisin tehdä saman vielä paremmin. Tämä motivoi minua jatkamaan yhä uudestaan ja syventymään yhä enemmän muotokuvien piirtämisen maailmaan.

KUVA 1 Tyylini piirtää muotokuvia

Olenainen osa perinteistä ammattitaitoa on piirustus. Yleensä kaikki maalaus, samoin kuin maalauksen opiskelu, aloitetaan piirtämisellä. Piirustuksen merkitys korostuu aivan erityisesti ihmistä kuvattaessa. (Vuorikoski 1981, 9)

Jokaisella meistä on omalaatuinen piirtämistyylisi, joka kehittyy harjoittelemalla. Jos miettii, etten ikinä osaa piirtää todentuntuista muotokuvaa, niin voi kokeilla hieman abstraktimpaa toteutustapaa. Hyvä muotokuva voi syntyä jo muutamien viivojen avulla. Taiteen sanotaan syntyvän katsojan silmästä. Omasta mielestäni jokin piirroksistani voi olla aivan surkea, kun taas toisen mielestä se on hyvin onnistunut.

Jos yhdestä muotokuvasta on tehty viisi erilaista tulkintaa, saattaisivat eri ihmisten mielipiteet siitä, mikä niistä on paras muotokuva, erota hyvinkin paljon (Aalto 2010, 12 - 13). Taiteen rikkaus on juuri siinä, että jokaisella on oma näkemyksensä ja mielipiteensä asiasta. Tämän takia olisi hyvin tärkeää, että mahdollisimman moni näkisi töitani, jotta saisin erilaista palautetta. Tämä auttaisi minua tarkastelemaan ja kehittämään taitojani.

Piirtäminen on omalaatuinen prosessi. Se on niin yhteen kietoutunut näkemisen kanssa, että näitä kahta on lähes mahdoton erottaa toisistaan. Kyky piirtää riippuu kyvystä nähdä taiteilijan tavoin, ja tällainen kyky rikastuttaa monin tavoin elämää. Usein tuntuu siltä, että vain harvat osaavat nähdä ja piirtää. Näitä taiteilijoita pidetään monesti ihmisinä, joilla on harvinaisen ja yliluonnollisen lahja. Muille piirtäminen on selittämätön ja käsittämätön tempu. (Edwards 2004, 2)

Piirtämisen taito kokonaisuudessaan koostuu vain viidestä perustaidosta. Nämä taidot eivät kuitenkaan liity piirtämistaitoihin, vaan ovat näkemiseen perustuvia taitoja. Ne ovat ääri-vojen, tyhjän tilan, suhteiden, valon ja varjon ja kokonaisuuden näkeminen. Viidettä taitoa, kokonaisuuden näkemistä, ei opeteta tai opiskella, vaan se taito opitaan itsestään neljän muun taidon oppimisen tuloksena. Näitä neljää ensimmäistä taitoa ei voi jättää mitään väliin, eikä yhdenkään yli voi hypätä. (Edwards 2004, XIII-XIV)

Kun mietin näitä piirtämiseen vaadittavia perustaidon elementtejä järjestyksessä, olen vakuuttunut siitä, että tässä järjestyksessä itsekkin olen oppinut piirtämään. En ole tietoisesti niitä opetellut, vaan tiedostamattani. Sinänsä on mielenkiintoista huomata, että olen oppinut piirtämään tietyn kaavan mukaan.

Usein piirtämisen taidon oppimisen esteenä on oma sisäinen vuoropuhelu, joka kertoo hyvin kriittisesti käsivarren näyttävän oudolta. Käytännöllinen vuoropuhelu kysyy puolestaan kannustavasti, onko olkapäälinja vaakasuora vai hiukan kalteva. (Dodson 2004, 10)

On tärkeää, että ulkopuolelta saatu palaute on positiivista. Minulla on sisaruksia, jotka ovat antaneet pelkästään myönteistä ja positiivisesti rakentavaa palautetta. Kehuja olen saanut melkein pä liikaa, mutta en ole ylipistynyt niistä. Päinvastoin, se on kannustanut jatkamaan nöyryin mielin. Olen vain iloinen, kun piirtämisen taitoani arvostetaan. Cameron (1997) korostaa teoksessa Tie luovuuteen, että luovina ihmisinä tarvitsemme arvostusta ja kannustusta erityisesti ydinperheeltä, ystävilta ja opettajilta.

Piirtäessäni olen aina ollut kiinnostuneempi itse kuvasta kuin paperista. Kuvasta löytää aina jotain uutta, joka vangitsee katseen. Dodson (2004) pohtii teoksessa Piirustustaidon avaimet, katseen keskittämisen merkityksestä aiheeseen. Hänen mukaan on tärkeää, että luonnosta vain silmäillä, jotta piirustustaito kohenisi.

Minulla on tullut monesti sellaisia hetkiä, että olen liikaa uppoutunut yksityiskohtaan kuvassa ja piirustuksessa esimerkiksi nenä onkin oudon näköinen. Tähän auttaa olennaisesti paperin asettaminen aika ajoin käsivarren mitan päähän itsestään. Tauon pitäminen auttaa myös hahmottamaan mittasuhteet taas ihan uudella silmällä.

3 MUOTOKUVAT KIINNOSTUKSENI KOHTEENA

Minulle tunteiden kuvaaminen on hyvin tärkeää ja pidän muotokuvia tehdessä eri tunnetilojen piirtämistä mielenkiintoisena. Opin näiden piirrosteni kautta tuntemaan myös itseäni paremmin. Piirrettäviin muotokuvaan samaistuminen tulee minulle luonnostaan. En väitä, että pääsisin sisälle mallien ajatusmaailmaan, mutta pääsen lähelle sitä tunnetta, mikä kuvasta välittyy. Kuva itkevästä ihmisestä saa minut surulliseksi ja naurava kuva taas iloiseksi. Tunteiden läpikäyminen on minulle tärkeä osa koko piirtämisprosessia. Jos olen surullinen, haen tiedostamattani surullisia malleja. Piirtämisprosessin aikana käsittelen omia tunteitani. Jotkut käsittelevät tapahtumia ja tunteita kirjoittamalla päiväkirjaa, minä piirrän.

Ensimmäisen kosketuksen mallista piirtämiseen koin katsoessani itseäni peilistä perusilmeiläni. Se on ensimmäinen kontakti useimmilla muotokuvapiirtäjillä, niin myös minulla. Pienenä en halunnut piirtää tai se ei ollut minulle tarpeellista. Koulun kuvaamataidon tunneilta en muista muuta kuin, että oli usein jokin asetelma, joita en mielelläni piirtänyt. En voi sanoa, että vihasin piirtämistä, mutta en rakastanutkaan. Se oli ihan tavallista tekemistä. Harrastin enemmän liikuntaa ja laulamista.

Piirrosteni aiheena ovat olleet eläimet, rakennukset sekä luonto. Ihmisiä aloin piirtämään vasta 2000 -luvun alussa. Silloin innostuin enemmän piirtämisestä. Lyijykynä on ollut jo kymmenen vuotta tärkein ja tutuin väline ihmisen kuvaamiseen. Piirrän sillä paljon yksityiskohtia ja olen sen jälkeen hyvin tyytyväinen.

Olen ollut kiinnostunut vuodesta 2002 lähtien surullisista kuvista. En ole itse kokenut elämäni aikana surullisia asioita. Ne vaan olivat niin koskettavia, että on ollut pakko piirtää.

KUVA 2 Animepiirustus vuonna 2002

Animepiirrookset olivat ensimmäiset muotokuvapiirrookset, jotka piirsin väreillä. Otin puuvärikynän mukaan, koska mallikuvissa on pelkät ääriviivat, joiden alueet ovat yhdellä värillä. (ks. kuva 2) Lyijykynällä väritettynä malli olisi näyttänyt värittömältä. Värien merkitys oli minulle jo silloin tärkeä.

Näitä animehahmoja piirsin kaksi vuotta. Kasvon piirteet ovat eri hahmoilla niin samankaltaisia, että niitä on helppo piirtää ulkomuistista. Vähitellen niiden piirtäminen ei kuitenkaan tuntunut kiinnostavalta. Otin elävän ihmisen malliksi 2002 vuoden lopulla, mutta silloin en innostunut piirtämisestä. Piirtäminen tuntui vähitellen enemmän suorittamiselta. Pidin piirtämiseen useamman vuoden tauon ja piirtelin vain satunnaisesti.

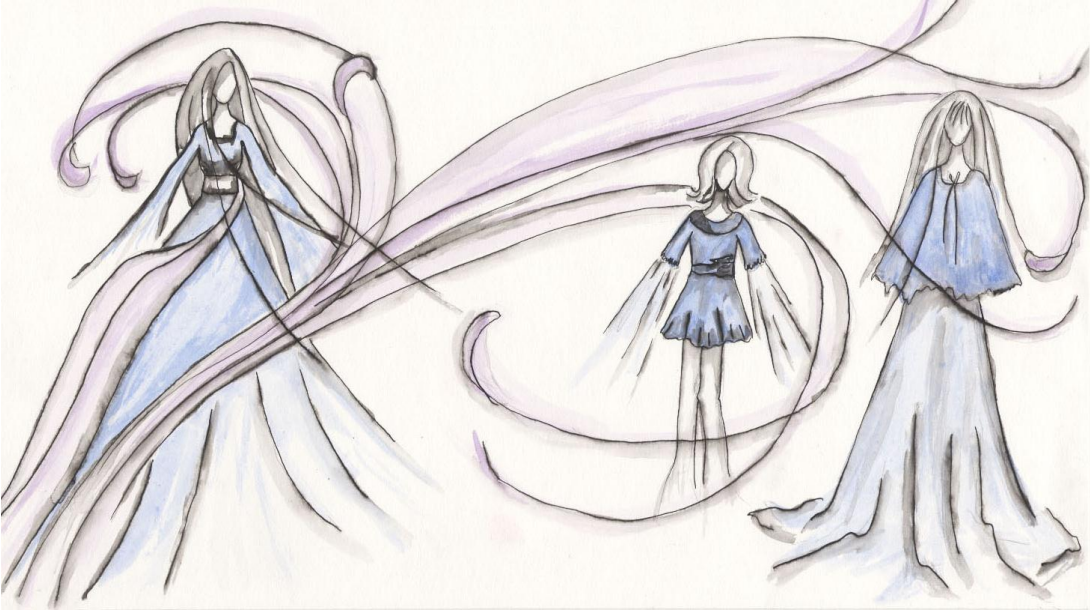
Ihminen sinänsä on hyvin mielenkiintoinen kohde piirrettäväksi. Jokaisen kasvoissa on paljon samaa ja tuttua, mutta niin paljon erilaisia tunteita ja ilmeitä. Kuvat meistä itsestämme herättävät mielenkiintoa ja uteliaisuutta, joten ei olekaan ihme, että muotokuvat muodostavat taiteilijalle yhdeksi kiintymyksen kohteeksi. (Smith 1985, 192) Eniten minua kasvoissa kiinnostavat silmät. Ne ovat mielestäni myös ihmisen kasvoissa vaikeimmat piirtää, koska niistä välittyy ihmisen persoona.

KUVA 3 Lyijykynäpiirros hevosesta vuonna 2009

Olen piirtänyt sekä maalannut hevosia siskolleni. Hevosissa minua kiehtoo eniten niissä aistittava voima. Hevosien ruumiissa on paljon mielenkiintoisia ruumiinosia, joita on haastava piirtää. Etenkin laukkaavassa hevosesta sen lihakset ovat niin vahvasti esillä, että sen ikuisittaminen paperille on suuri haaste. Eläinten rakenne eroaa ratkaisevasti ihmisestä. Hevosien luonteenomaisen liikkeen tapaaminen on usein vaikeampaa kuin ihmisen, koska emme voi oman ruumiimme tuntemisen perusteella aavistaa hevosen anatomisia vaihteluita. (Oja 1973, 174)

Minulle on syntynyt ilman mallia piirrettävästä ihmisestä persoonallinen tyyli. Piirrän kasvottomia ja kädettämiä naisia, joilla on aina jokin hieno puku yllään.

KUVA 4 Oma tyylini piirtää naisten muotokuvia

Naiset ovat ohuella viivalla luonnosmaisesti piirrettyjä, enkä mieltä valoja ja varjoja. Ilman mallia minulle ei ole ongelma, että muotokuvasta ei tule tarkka. Olen miettinyt, miksi naiset ovat kasvottomia ja kädettämiä. Mallista piirrettäessä piirrän kasvot hyvin tarkkaan, mutta

omasta päästä piirrettyihin luonnosmaisiiin muotokuvaan minun on vaikea piirtää niitä. Tuntuu, kuin heiltä puuttuisi sielu. Luonnokset ovat hyvin pienikokoisia, joten niihin on vaikea piirtää kasvoja. Naiset ovat hoikkia ja yleensä pitkähiuksisia. (ks. kuva 5)

Olen tehnyt muotokuvia tilaustyönä ja toteutustapana on aina ollut lyijykynä. Ajattelin, että olisi hienoa oppia muitakin tekniikoita ja käyttää värejä. Väreillä piirtäen muotokuvista saa elävämmän näköisen kuin pelkällä lyijykynällä. Lyijykynällä toteutettu muotokuva on tyylikäs ja ajaton. Se sopii hyvin joka kodin sisustuselementiksi. Muotokuvien piirustus pohjana minulla on aina ollut valkoinen piirustus- tai vesiväripaperi. Tässä opinnäytetyössä haluan kokeilla rohkeasti tummempia ja materiaaleiltaan erilaisia pohjia.

KUVA 5 Nopea luonnos

3.1 Kuvan valinta

Kuvan hyvä laatu auttaa minua paljon todellisen piirroksen tekemisessä. Minulle on syntynyt jo käsitys piirtämistäidostani ja osaan sanoa heti kuvaa katsoessani, pystynkö piirtämään siitä vai en. Minulle ihannekuva on sellainen, jossa näkyy valon ja varjon kontrasti suurena (ks. kuva 6). Mitä enemmän tummaa kuvassa on, sitä kiinnostavampi se on. Tämä johtuu siitä, että tyylini piirtää lyijykynillä on vahva. Piirrän mieluiten pehmeimmillä lyijykynillä esimerkiksi B5-9, koska niillä saan piirustusjäljestä tummaa ja pehmeää.

Olen piirtänyt myös vaaleita muotokuvia. Niitä tehdessä on sitten kiinnostavinta ja haasteellisinta saada se jälki yhtä hennoksi ja puhtaaksi tyylistäni poiketen. Minulle on helpompi piirtää muotokuva värillisestä kuvasta kuin mustavalkoisesta. Voisi toisaalta kuvitella, että mustavalkoinen kuva on jo itsessään samankaltainen kuin lyijykynällä toteutettu ja olisi helppoa piirtää kaikki harmaa-asteet.

KUVA 6 Steve Mccurryn kuvaama Sharbat Gula

Mielestäni parhaimman lopputuloksen muotokuvasta saa, kun kuva piirretään valokuvausstudioissa tai ammattilaisen ottamasta kuvasta, jossa valot ja varjot näkyvät selkeästi. Asiakastöissä kuitenkin useat haluavat antaa muotokuvan lahjaksi ja etsivät mieluummin jonkin mieleisensä kuvan omista kätköistään. Olen piirtänyt myös hieman epätarkasta kuvasta, mikä on hankaloittanut piirroksen tekemistä. Siinä kasvonpiirteet eivät näy selkeästi joten kasvojen piirtäminen on vaikeaa.

Muotokuva-aiheet löydän usein erilaisista julisteista, aikakauslehdistä, kirjoista tai internetistä. Minua viehättävät paljon elokuvatähtien muotokuvat. Mielestäni niissä henkii vahvasti elämä ja monenlaiset tarinat.

Taru Sormusten Herrasta -elokuvassa oli mielestäni monia kiinnostavia näyttelijöitä, joiden ulkonäöstä kiinnostuin heti. (ks. kuva 7) Heidän asunsa ja koko olemuksensa viehätti ja haastoin itseni piirtämään heitä. Heistä olen piirtänyt useita muotokuvapiirroksia. Kaikki kuvat, jotka olen piirtänyt, ovat melko tummia, koska elokuvan yleisilmekin on aika tummanpuhuva.

KUVA 7 Julistekuvia elokuvahahmoista

3.2 Luonnosteluvaihe

Piirtämisessä alkuun pääseminen on joskus kaikkein hankalin vaihe. Aihe on silmiemme edessä, lyijykynä valmiina kädessä ja valkoinen paperi loistaa tyhjyyttään. Mistä aloittaa, ja miten? Helpointa on edetä yleisestä yksityiskohtiin kuin päinvastoin. Aloittaminen kannattaa aloittaa suurimmasta näkemästä muodosta. Ihmisen muotokuvassa se on uloimmat ääriviivat eli pään hahmo. (Dodson 2004, 26)

Usealle ihmiselle piirtämisen aloittaminen on vaikeaa, koska heidän edessään on puhdas valkoinen paperi, toteaa Oja (1973) teoksessaan Piirtämisen taito. Itselläni ei ole tyhjän valkoisen paperin pelkoa. Minulle helpointa on piirtää muotokuvaa, jos paperi on mahdollisimman iso. Minulla on pienen paperin pelko, koska siihen piirtäminen tuntuu vaikealta.

Kuva, josta piirrän, on yleensä valokuvana edessäni. Muotokuvan piirtäminen onnistuu digitaaliversionakin katsomalla tietokoneen ruudulta. Jos muotokuvasta tulee isompi kuin A2, tarvitsen ruudutusta apuna. Muuten pystyn mittasuhteet katsomaan, välillä kynää apuna käyttäen.

Kun mietin piirtämisen aloittamista, huomaan aloittaneeni aina oikeasta silmästä ja sen ympärille olen rakentanut pään sekä vartalon ja ihan lopuksi vasemman silmän. Olen piirtänyt tämän kaavan mukaan pitkään ja tulokset ovat olleet hyviä. Koulujen kuvaamataidon tunneilla minua on yritetty ohjata toisin, mutta se on tapa, joka on jäänyt. Ymmärrän kuitenkin, että kokonaiskuvan luonnostelu on tärkeää ja vasta sitten yksityiskohtien piirtäminen.

Vasta viime vuoden lopulla olen opetellut piirtämään oikeaoppisessa järjestyksessä. Luonnostelen lyijytäkynällä ensin pään ääriviivat, jonka jälkeen hartiat ja vaatteet. Silmät, nenän ja suun luonnostelen tämän jälkeen. Seuraavaksi piirrän hiukset, korvat ja kaulan. Vaatteen poimut, kuviot ja leikkaukset luonnostelen tarkasti. Kun luonnos on valmis, pidän tauon ja usein kun katson piirrosta uudelleen, huomaan jotain suhdevirheitä ja korjaan ne. Sitten piirrän pehmeillä kynillä samassa järjestyksessä kuin luonnoksen.

Muotokuvan piirtäminen kuvasta ei mielestäni eroa elävänmallin piirtämisestä. Hyötyinä kuvasta piirrettäessä on se, että mallin ei tarvitse fyysisesti olla läsnä piirrettäessä. Muotokuvan luonnosteluvaiheeseen minulla menee usein noin tunti. Itse piirtämisessä minulla menee keskimäärin noin kaksi tuntia. Kuvassa on sekin hyvä puoli, että voin vapaasti pitää taukoja ja jättää piirtämisen kesken.

3.3 Muotokuva väreillä

Puuväreihin innostuin piirtäessäni animehahmojen kasvoja vuoden 2002 alussa. (ks. kuva 8) Piirsin lyijykynällä ensin muotokuvan, jonka jälkeen väritin sen puuväreillä. Piirustusjälki puuvärissä menee viistosti ylhäältä oikealta alas vasemmalle. Tämän tyylin opin koulussa ja näihin animekasvoihin se mielestäni sopii. Eniten minua kiinnosti piirtää ja värittää kasvoissa silmiä. Kasvonpiirteet ja hiusten muodot ovat niin selkeät, että oli hyvin helppo piirtää. Piirsin tuolloin satoja A4 kokoisia animekasvoja.

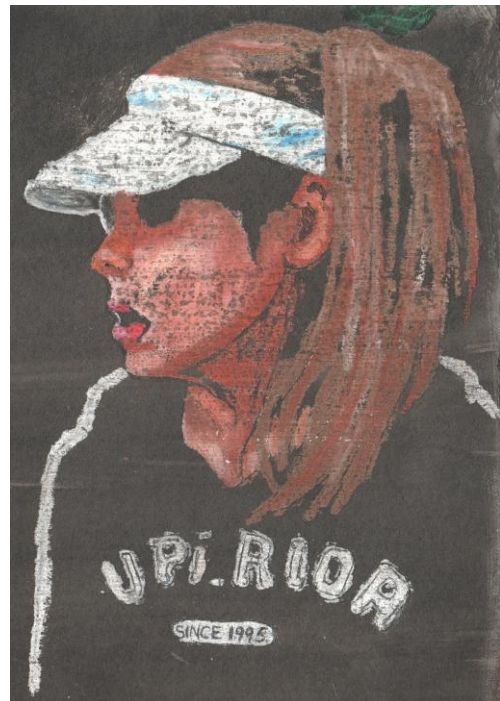
KUVA 8 Animehahmoja vuonna 2002

Akryylivärit ovat toisena vahvuutenani lyijykynän jälkeen. Niillä minun on myös helppo saada tarkkoja yksityiskohtia aikaan. Olen maalannut aikaisemmin muutamia muotokuvia akryyliväreillä ja olen tullut siihen tulokseen, että kaikista ohuimmalla ja pienimällä pensselillä saisin tarpeeksi yksityiskohtaisesti maalattua. (ks. kuvat 9 ja 11) Haaste maalaamisessa on siinä, että näkisin kuvassa olevat värit niin tarkasti kuin ne ovat. Usein kyllä ajatellaan, että on taiteilijan näkemys, millainen lopputulos muotokuvasta tulee.

Olen kokeillut pesutekniikkaa siskoni muotokuvasta, jossa väritetään öljypastelliliiduilla näkyviin halutut kohdat ja maalataan muut alueet musteella peittoon. Tähän tekniikkaan innostuin ja jäljestä saa elävän. (ks. kuva 10)

KUVA 9 Akryylimaalaus 2007

KUVA 10 Pesutekniikkakokeilu siskosta 2010

KUVA 11 Akryylimaalaus 2007

Minä olen aina ihailnut Albert Edelfeltin kykyä ja taitoa kuvata ihmisiä ja etenkin naisten pukuja. Eniten pidän hänen tunnetusta maalauksestaan Kuningatar Blanka, jonka hän on maalannut vuonna 1877. (ks. kuva 12) Olen kerran kokeillut kankaan maalaamista, etenkin käsi-
varressa olevaa samettipintaa. Piirsin lyijykynällä valon ja varjon kohtia (ks. kuva 13) ja akryy-
liväreillä maalasinkin kankaan tuntua. (ks. kuva 14)

KUVA 12 Kuningatar Blanka maalaus

KUVA 13 Lyijykynä tutkielma puvusta

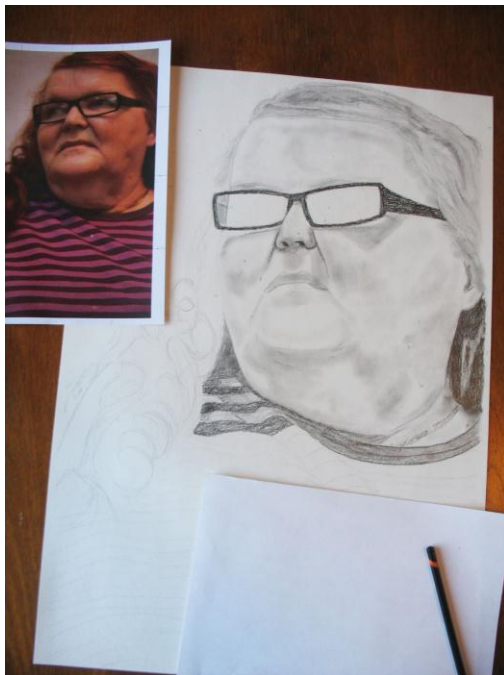

KUVA 14 Väritutkielma puvusta

3.4 Muotokuva mustavalkoisena

Kun piirrän muotokuvia, olen vahvasti kuvan esittämässä maailmassa. Tunnen pääseväni mallia hyvinkin lähelle. Kun piirros on valmis, olen tyytyväinen ja joskus jopa pohdin, että en minä ole voinut tuota piirtää. Kun vuosia on kulunut, suhtaudun piirrokseen kriittisemmin ja ajattelen, tuonkin olisin voinut piirtää paremmin ja yksityiskohtaisemmin.

Piirtämisessä minulla pitää aina olla jotain kuunneltavaa. Se rauhoittaa ja pitää piirustushetken hyvin rentoutuneena ja vapaana. Musiikkina minulla on klassinen, etenkin viulumusiikki. Usein kuuntelen myös jotain kuunnelmaa, kirjaaäänitteitä tai satuja. Se, että keskityn piirtäessä musiikkiin tai jopa tarinaan, auttaa minua keskittymään kuvan yksityiskohtiin. Piirtämisen aikana minulla on aina suojapaperi piirustuskäden alla, jotta piirtämisen jälki ei sotkeentuisi.

KUVA 15 Muotokuvan piirtämisen vaiheesta

Haasteellinen työ minulla on ollut Steve McCurryn vuonna 1984 kuvaama afgaanityttö Sharbat Gula. Kokeilin sen piirtämistä ensimmäisen kerran vuonna 2005. (ks. kuva 16) Minulla on ollut jo kauan lehtikuva siitä ja ihastuin heti Sharbatin katseeseen ja vaatteeseen. Käsitin kuitenkin, että kuva on haasteellinen ja vaikea piirtää, ettei minulla ole vielä tarpeeksi kokemusta eikä taitoa. Päätin kuitenkin kokeilla ja piirtämisprosessi tuntui ihan mahtavalta. Tuntui jännittävältä katsoa mallia ja nähdä piirroksen kehittyminen muotokuvaksi. Mittasuhteissa en nähnyt paljon heittoja, vaikka näin myöhemmin katsoessa huomaan niitä paljon. Muutamien vuosien jälkeen löysin Sharbatin kuvan kätköistäni ja ajattelin sen piirtämistä uudelleen.

KUVA 16 Piirrostyö Sharbatista vuonna 2005

Kokeilin 2008 vuonna piirtää saman kuvan uudestaan ja huomasin, että olin kehittynyt piirtäjänä. Onnistuin piirtämään paljon enemmän yksityiskohtia kuin kolme vuotta aikaisemmin. Sharbatin persoona näkyy mielestäni selkeämmin, katse on pistävä ja kertoo omaa tarinaa hänen tunteistaan. (ks. kuva 17) Molemmat Sharpatin muotokuvat olen aloittanut oikeasta silmästä ja rakentanut sen ympärille kaiken muun.

KUVA 17 Piirrostyö Sharbatista vuonna 2008

KUVAT 18 - 20 Lyijykynätyö 2005

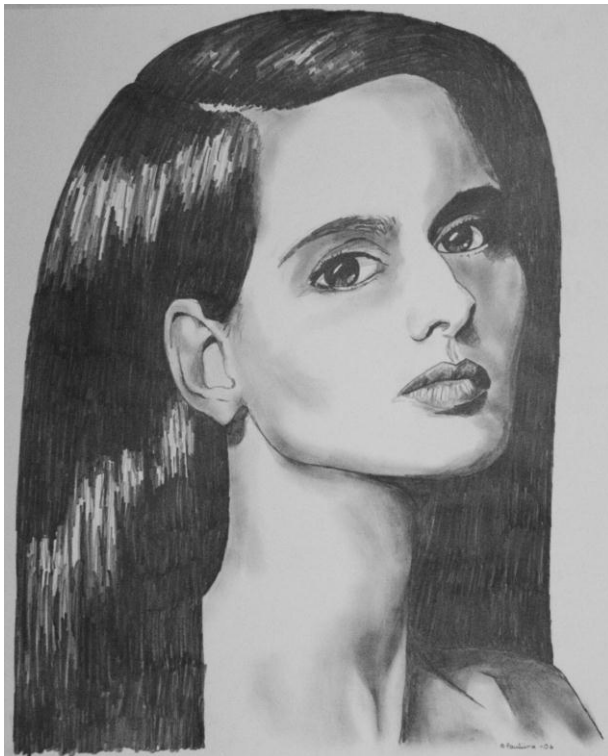
Kun katson lyijykynätöitä aikajärjestyksessä, huomaan, että piirustusjälkeni on paljon pehmentynyt. (ks. kuvat 18 - 31 s. 23 - 31) Kasvonpiirteet eivät ole enää terävällä viivalla rajattuja. Harry Potterin muotokuvassa huomaa terävän lyijykynäjäljen esimerkiksi suun ja silmien viivoissa. (ks. kuva 20 s. 24) Hyvin vahvalla viivalla olen piirtänyt naisen muotokuvan vuonna 2006. (ks. kuva 21 s. 24) Kun edellistä muotokuvaa vertaa naisen muotokuvaan (ks. kuva 23 s. 25), huomaa eron.

KUVA 19

KUVA 20

KUVA 21 Lyijykynätyö 2006

KUVA 22 Lyijykynätyö 2007

KUVAT 23 ja 24 Lyijykynätyö 2008

KUVA 24

KUVA 25 Lyijykynätyö 2009

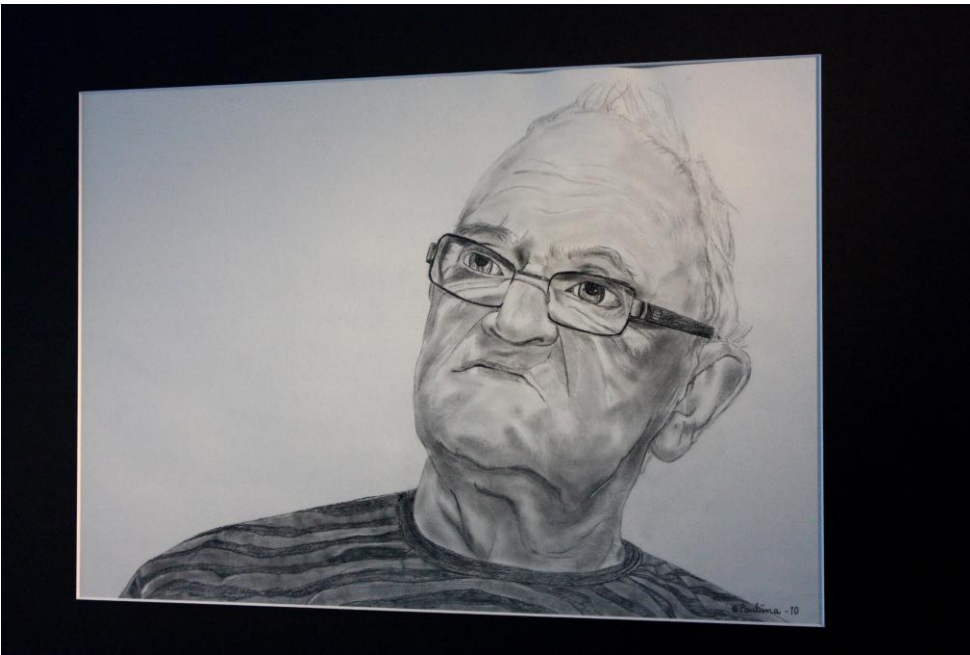
Minulla on ollut mahdollisuus pitää muotokuvapiirrostitäni osana suurempaa näyttelyä. Kuopion Muotoiluakatemia Taitemia -galleriaan suunnittelin ja toteutin Palmu-projektin sysäyksestä yhdessä kolmen tekstiilipiirrostelijän kanssa Elämä Näkyvissä -näyttelyn. (ks. Liite 1) Esillä oli minun kuusi muotokuvapiirrosta ikäihmisistä. Nämä kaikki olivat lyijykynällä toteutettuja ja kooltaan suurempia kuin olen aikaisemmin tehnyt. Olen miettinyt, millaiset niistä olisin saanut väreillä. Näyttelyyn tein ne lyijykynätyönä, koska teemana oli mustavalkoinen.

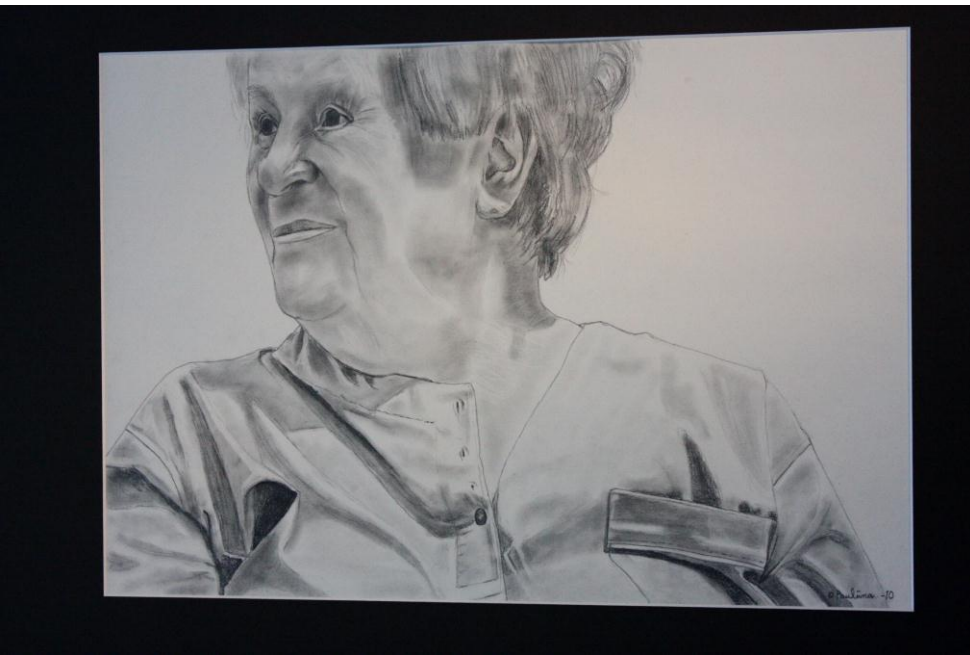
Silmälasien piirtäminen muotokuvaan oli vaikeaa. Piirsin kolmen ikäihmisen muotokuvat, joilla oli silmälasit. Kuva kulma oli vino, mikä hankaloitti mittasuhteiden tarkistamisissa. Jouduin moneen kertaan mittailemaan, onko suhteet oikein ja kehysten paksuuskin oli vaikea piirtää lasin heijastusten vuoksi. (ks. kuva 26, kuva 27 s. 29 ja 30 s.30)

KUVAT 26 - 31 Muotokuvapiirros Elämä näkyvissä -näyttelyssä 2011

Ikäihmiset ovat mielenkiintoisia malleja. Kasvoissa on paljon piirteitä ja elämän tuottamaa jälkeä, että nautin piirtäessäni niitä. Onhan eri asia piirtää vauvan siloposkisia kasvoja kuin ikäihmisen uurteisia kasvoja. Ihmisen parta on mielestäni vaikea piirtää siten, että siinä näkyy se tuntu ja karheus. Koin siinä paljon oppimattomuutta. Yritin kasvojen uurteet tuoda kaunistelematta esiin. Joskus piirsin jopa pienet luomet ja muut epäolennaiset näpyt kasvoissa, mutta pyyhin ne pois.

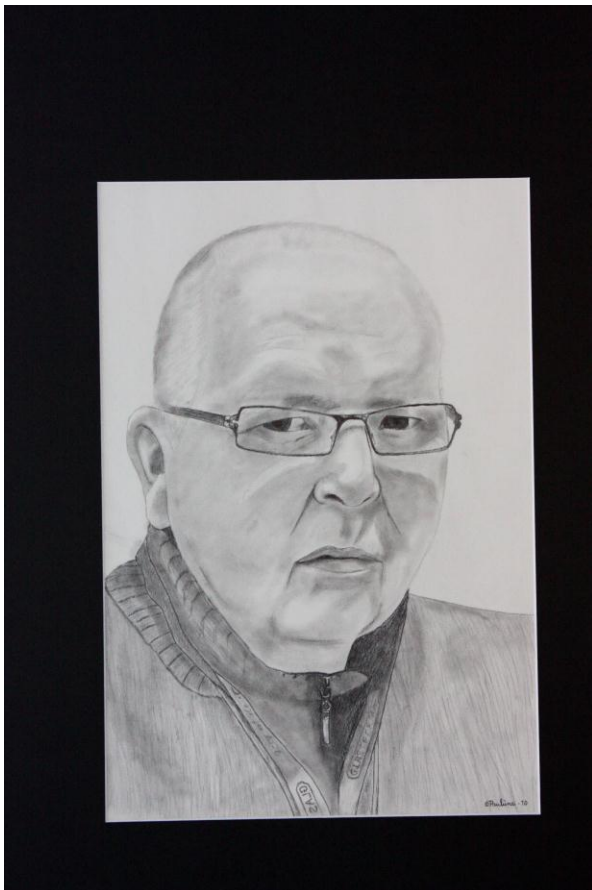
KUVA 27

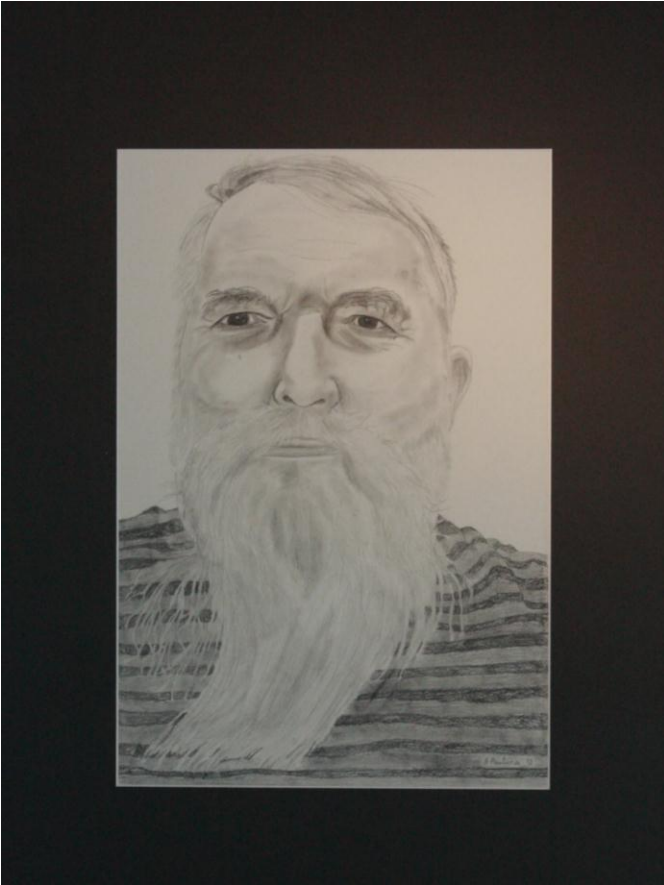
KUVA 28

KUVA 29

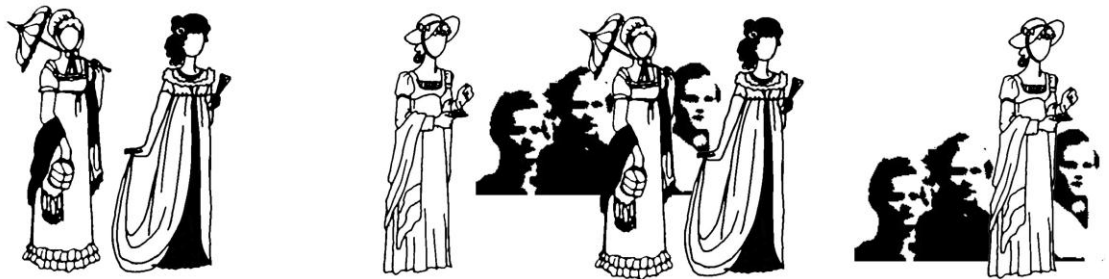
KUVA 30

KUVA 31

4 MUOTOKUVA TEKSTIILIN KEINAIN

Suunnittelin ja valmistin Kuopion Muotoiluakatemian Kafetemian kattaustekstiileihin printtejä muotokuvista. Kuvat olivat mustavalkoisia. (ks. kuva 32) Henkilöiden pääroolissa oli puvut. Aiheena oli 1800 - 1900 luku. Liinat olivat esillä Muotoiluakatemian rouvasväenyhdistyksen 150-vuotisjuhlassa ja kevätnäyttelyn avajaisissa. (ks. kuva 33 ja kuva 34 s. 33) Osa liinoista jäi kesänäyttelyn ajaksi. Nämä toteutetut muotokuvat olivat enemmän minun tyylisiä, eikä niinkään mallista matkittuja. Tunnusmaisinta minulle on kasvottomuus ja hienot, vanhan-ajan puvut. Haasteellisinta niistä oli tehdä hyvin pelkistetyt, kun kyseessä on painettu kuvio. Siinä ei voi olla kovin paljon yksityiskohtia eikä varjostuksia, koska muuten kuvio menee tukkoon.

KUVA 32 Painokuosi pöytäliinoinhin

KUVA 33 Pöytäliina paikallaan

KUVA 34 Kuusi pyöreässä pöytäliinassa

Piirtämäni muotokuva olen myös painanut ja maalannut painopastalla isolle kankaalle. Raahen käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa painoin elokuvahahmo Arwenin muotokuva valotusseulalla, jonka koko oli A3. Valotus ei oikein onnistunut, koska piirroksessani oli niin paljon harmaasävyjä, että monet kohdat tulostuivat tukkoon. (ks. kuva 35)

KUVA 35 Muotokuva painettu valotusseulalla

Kokeilin maalata samaa muotokuvaa pensselillä mustalla peruspainopastalla ja jäljestä tuli mielenkiintoinen. Silmät ja hiukset onnistuivat mielestäni hyvin, mutta kasvojen piirteet jäivät epäselviksi. Maalaaminen eri harmaasävyillä oli vaikeaa, koska pasta ei näyttänyt eri harmaasävyinä hyvältä. Kaulan ja varjostuksessa näkyy ongelma parhaiten. Muotokuvan koko oli 160 cm x 140 cm. (ks. kuva 36)

KUVA 36 Muotokuva maalattu puuvillakankaalle

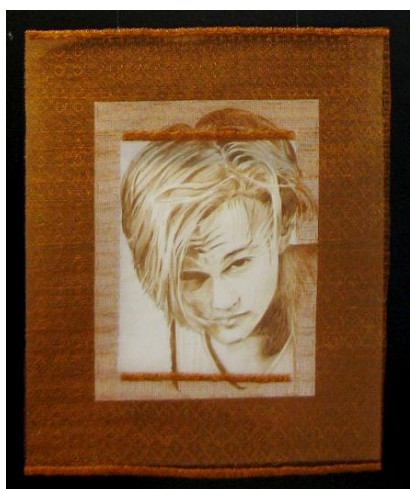
Suunnittelin ja valmistin Perspektiivi -tauluja piirustuksilleni ja valokuville. Taulujen kehykset on kudottu kangaspuissa kuparilangalla. Idea syntyi piirustuksieni kautta, koska halusin niihin jotain uutta ja innovatiivista. Olen monesti miettinyt, että kun joku tilaa minulta muotokuva, voisin tarjota heille myös kehyksiä. Kokeilin kuparista kutoa vohvelisidoksella näytettä ja ihastuin sen pintaan. Asettelin aivan sattumalta piirrosta näytteen päälle ja idea oli valmis; muotokuva voisi olla kuparikudonnaisen edessä tai kehysten takana. Itse ihastuin siihen, että piirros on siirtokuvana prässätty huopaan, joka tulee kuparin eteen. (ks. kuva 37) Tätä ideaa voisin varioida loputtomiin. Kuparin kiilto antaa mielestäni piirrokselle tai valokuvalle sen arvon, mikä sille kuuluu.

KUVA 37 Piirros siirtokuvana huovalle

KUVA 38 Piirros kopiona

KUVA 39 Puuväripiirros

Halusin kokeilla muotokuvapiirroksiani erilaisiin tuotteisiin. Suunnittelin ja valmistin Katsetyynyn, mikä on toteutettu damastipuilla ja piirrokset on painettu siirtokuvilla. Sisustustyyny voi olla hyvin koristeellinen ja sen voi antaa lahjaksi esimerkiksi hääparille. Kuvioaiheena voi olla esimerkiksi heidän lapsuuden kuvansa. Tästä voisi tehdä paljon erilaisia vaihtoehtoja. Kiinnostavinta tässä tekniikassa minun mielestäni on kudonnan ja piirroksen yhteen sovittaminen.

KUVA 40 Katsetyyny

5 MUOTOKUVA VÄREILLÄ

Muotokuvia olen piirtänyt ja maalannut väreillä paljon vähemmän kuin lyijykynillä. Halusin nyt piirtää ja maalata rohkeasti erilaisilla tekniikoilla. Piirsin ensimmäisenä puuväreillä, joilla olen piirtänyt aikaisemmin animehahmoja. Maalasin akryyli- ja akvarellitekniikoilla, jotka ovat itselleni tutut tekniikat, mutta muotokuvissa olen käyttänyt vähän. Piirsin sekä kuiva-että öljypastelliliiduilla. Pohdin tekniikoiden toimivuutta muotokuvissa.

5.1 Malli Elina Alanko

Värikokeiluihin sain malliksi Elina Alangon, joka harrastaa voimistelua. Halusin ottaa Elinan malliksi, koska hän on minulle tuntematon. Löysin hänet ohjaavan opettajani kautta. Smith pohtii teoksessaan Henkilökuvan piirtäminen (1995) mallin ja taiteilijan suhdetta piirroksen lopputulokseen. Hän korostaa, että taiteilijalle tuntemattomasta mallista piirretty muotokuva on syvämmä ja tunnelataukseltaan voimakkaammin toteutettu. On mielenkiintoista keskittyä ihmisen anatomiaan ja opetella kuvaamaan ihmisen liikkeitä. Näissä kolmessa kuvassa, jotka valitsin, näkyy hyvin liike. (ks. kuva 41 ja kuvat 42 ja 43 s. 38) Valitsin kuvat vaihtelulla, enkä lähtenyt pohtimaan valintaa sen enempää. Voimistelukuviin liike oli ratkaisevin.

Puvut ovat kauniit ja kuvissa näkyy hienosti valot, varjot ja kankaan kiilto. Kuvat on ottanut ammattilaiskuvaaja Matti Lipponen. Näistä kuvista kasvoja on vaikea piirtää ja maalata tarkasti, joten keskityn enemmän pukuun ja kehon liikkeeseen. Kaikista mieluiten piirrän muotokuvia, joissa malleilla on hyvin laitettut hiukset ja asu on juhlava. Tämä ei tarkoita sitä, etten piirtäisi arkikuviakin.

KUVAT 41 - 43 Elinan voimistelukuva

KUVA 42

KUVA 43

Halusin valita piirrettäväksi myös kasvokuvia, koska niitä olen piirtänyt paljon. Se, miksi valitsin juuri kyseisen rippikuvan muiden joukosta, johtuu suorasta katseesta. (ks. kuva 44) Katse on niin rauhallinen ja huulilla on vieno hymy. Hiukset ovat kiharalla ja valo lankeaa niihin hyvin. Odotan innolla, että pääsen piirtämään kuvasta kaikkia yksityiskohtia. Kuvan rajauskin on onnistunut.

KUVA 44 Elinan rippikuva

Elinan vauvakuvasta ilmenee hellyys ja katse on niin kirkas, että se oli pakko ottaa mukaan. (ks. kuva 45) Ihailen, kuinka lapsella voi olla niin suuret silmät. Vauvakuvia olen piirtänyt paljon ja tuntui hyvin luonnolliselta ottaa tämä kuva mukaan. Aina niistä oppii jotain uutta. Kuva on vaalea, mikä tuo haastetta kokeilla väreillä.

KUVA 45 Elinan vauvakuva

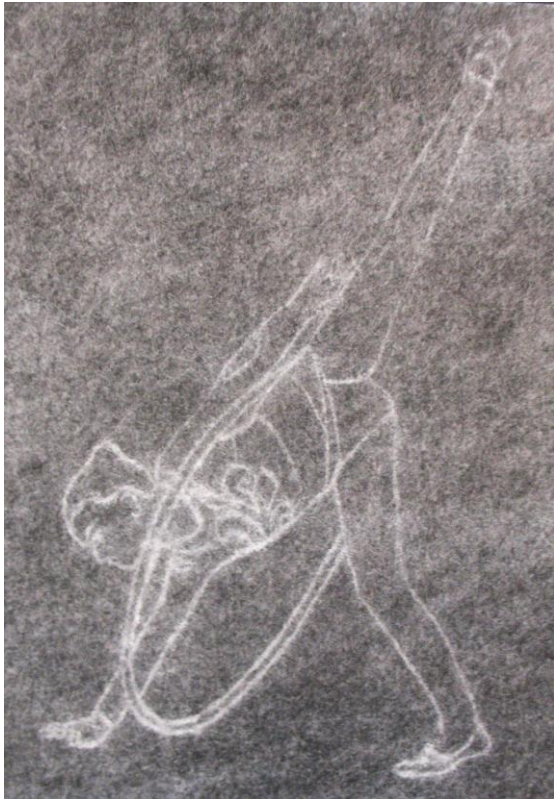
5.2 Luonnosteluvaihe

Luonnosteluvaihe on tärkeä työn lopputuloksen kannalta. Jos luonnoksessa mittasuhteet ovat väärin, niitä on vaikea korjata työn edetessä. Värillisiin töihin olen tehnyt ensin lyijykynäluonnoksen muotokuvasta ja jäljentänyt sen värillisen muotokuvan pohjaan. Jäljensin ensin lyijykynällä leivinpaperille, jonka toisen puolen maalasini hiilellä. (ks. kuva 46) Sen jälkeen piirsin samoja viivoja pitkin alustalle hiilipinta pohjaa vasten.

Tämä on hyvin nopea ja helppo jäljentämistapa ja samaa voin käyttää useimmissa pohjissa. Kun pohja on tumma, maalasini toisen puolen leivinpaperista valkoisella liidulla, jotta jälki näkyy. Suodatinkankaalle jouduin jäljentämään kuvan ilman pikkutarkkoja yksityiskohtia, koska jälkiä en olisi saanut pohjaan tarkkana. (ks. kuva 47 s. 40)

KUVA 46 Luonnoksen jäljentäminen leivinpaperille

KUVA 47 Voimistelukuva luonnosteltuna suodatinkankaalle

5.3 Piirtäminen ja maalaaminen muotokuvaksi

Toisin kuin animehahmojen, elävän ihmisen piirtäminen puuväreillä ei olekaan niin helppoa. Elinan vauvakuvan piirtäminen puuväreillä oli hyvin haastavaa. (ks. kuva 48 s. 41) Puuväreillä saan niin heikosti erilaisia sävyjä, enkä sen jäljestä saa niin tarkkaa kuin haluaisin. Yritin piirtää vapaalla kädellä.

Kun aloitin silmien ja huulien värittäminen, en pitänyt piirtämisen jäljestä. Tuntui todella vaikealta piirtää silmiä niin tarkkaan kuin olen tottunut. Silmät ovat mielestäni niin tärkeät koko muotokuvassa. Jäljestä tuli hyvin kovaa, eikä väreistä saanut herkkää liukumaa kuin se kuvan silmässä näkyy. Turhauduin ja olisin halunnut heittää työn roskiin. Näin kuvassa paljon enemmän yksityiskohtia ja värejä, mutta en osannut niitä piirtää paperille. Päätin, että en anna periksi. Piirsin työn loppuun, vaikka en pitänytkään lopputuloksesta. Suun piirsin liian isoksi, mikä oli vaikea korjata värittäminen jälkeen. Kasvojen mittasuhteet vääristyivät värittämisen aikana ja työn edetessä oli turhauttavaa nähdä virheitä, joita en pystynyt enää korjaamaan.

Välillä kasvoja varjostaessa, huomasin, että vauvahan näyttää ihan mummolta. Taistelin koko piirtämisen ajan oman sisäisen vuoropuheluni kanssa. Ajattelin, ettei tämä enää pahemmaksi voi mennä ja korjasin mitä korjattavissa oli. Vaatetta oli helpompi värittää, mutta en ollut siihenkään tyytyväinen. Puuväreillä oli vaikeaa saada varjostuksia näkyviin niin hyvin kuin lyijykynillä.

KUVA 48 Puuväriyö Elinan vauvakuvasta

Vauvakuvan piirtämisen jälkeen päätin vielä kokeilla, jos puuväri toimisi erilaisessa kuvassa paremmin. Puuväreillä kokeilin Elinan voimistelukuvaa ja pohjana minulla oli ohut puuvaneri. En ole aikaisemmin kokeillut puupinnalle piirtämistä ja odotin innolla, mitä siitä syntyy. Jäljensin luonnoksen hiilellä ja aloin piirtämään hieman arkaillen. Työn edetessä jälki oli sellainen kuin toivoin; puupinnalla puuväri näytti elävältä. Muotokuvassa näkyi hyvin puupinnan elävyys. Myös asennon piirtäminen onnistui, se näyttää hallitulta ja notkealta. (ks. kuva 49)

KUVA 49 Puuväri työ puuvanerielle

Maalasin akryyliväreillä Elinan rippikuvan. Pohjaksi valitsin luonnonvalkean paspishpahvin. Heti alussa minulla oli tunne, että tämä on minun juttu. Kuuntelin lempimusiikkia ja lauloin. Nautin paljon maalaamisesta ja tunsin, että tämä onnistuu. Tässä maalauksessa katsoo Elina. Rajasin lopuksi lyijykynällä tarkimpia yksityiskohtia ja työ oli valmis. Elinasta tuli hieman tummempi-ihoinen kuin kuvassa, mikä on minulle tyyppillistä. (ks. kuva 50)

KUVA 50 Akryylimaalaus Elinan rippikuvasta

Maalasin Elinan voimistelukuvan myös akryyliväreillä, koska puvun maalaaminen viehätti. Tässä kuvassa ihon väri ei ollut enää niin helppo toteuttaa kuin kasvokuvassa. Iho oli paljon tummempi kuin rippikuvassa ja pelkäsin, että ihosta tulee liian ruskea. Tämä työ oli vaikeampi maalata kuin rippikuvan maalaaminen. (ks. kuva 51)

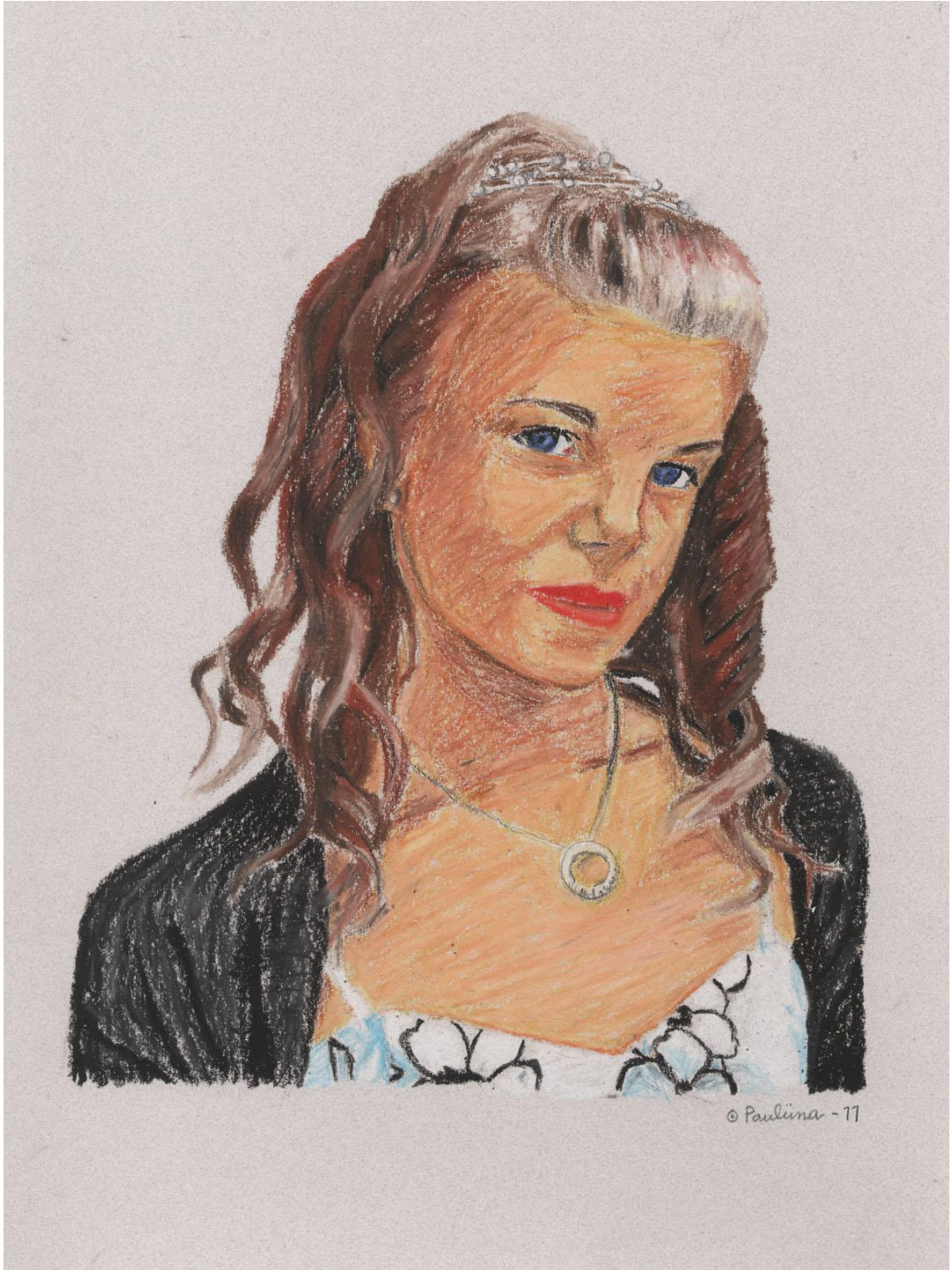
KUVA 51 Akryylimaalaus Elinan voimistelukuvasta

Päätin vielä maalata akvarellitekniikalla voimistelukuva, koska maalaaminen peittäville akryyliväreillä tuotti vaikeuksia. Olen hyvin vähän maalannut vesiväreillä, koska se on hidasta. Aina joutuu odottamaan edellisen kerroksen kuivumista. Valitsin voimistelukuvan, missä ei ollut voimisteluvannetta. Jäljestä tuli hyvin herkkä ja kaunis. Pidin paljon vesivärin tuomasta jäljestä. Se ei ole niin voimakas ja kova kuin akryylivärin. Jalkoihin olisin voinut maalata enemmän tummuutta. (ks. kuva 52 s. 45)

KUVA 52 Vesiväriytyö Elinan voimistelukuvasta

Kokeilin sekä kuiva- että öljypastelliliiduilla piirtämistä. Pastelliliidut ovat itselleni hieman vieraat värit, mutta päätin kokeilla kokovartalokuvassa ja kasvokuvassa. Öljypastelliliiduilla kokeilin Elinan rippikuvaa ja sen tuomaan jälkeen olen tyytyväinen. Liiduilla sain monia värisävyjä sekoittamalla värejä keskenään. Valkoisella liidulla taittaminen kasvoissa antoi todentuntuisen jäljen iholle. (ks. kuva 53)

KUVA 53 Öljypastelliliitu Elinan rippikuvasta

Piirsin kuivapastelliliiduilla voimistelukuvan tummalle pohjalle. Pohja osoittautui hyväksi valinnaksi, koska kuvasta tuli kaunis ja taiteellinen. Mielestäni oli innostavaa piirtää ja nähdä, että siitä syntyy onnistunut muotokuva. (ks. kuva 54)

KUVA 54 Kuivapastelliliitu Elinan voimistelukuvasta

6 MUOTOKUVA NEULAHUOVUTUKSELLA

Muotokuvien toteuttaminen neulahuovutuksen avulla on ollut kauan mielessä ja päätin nyt kokeilla. Neulahuovutus on muotokuvaan mielestäni vaikea huovutuksen tekniikka, koska siinä täytyy melko tarkkaan pistellä neulalla villaa siihen, mihin haluat sen laitettavan. Voimistelukuvassa on paljon yksityiskohtia ja hieman jännitin niiden saamista näkyviin.

Neulahuovutuksessa ei tarvita vettä ja saippuaa, vaan kuidut saadaan tarttumaan ja kietoutumaan toisiinsa, kun niitä työnnellään erittäin terävällä neulalla, jossa on väkäset. Pistelemällä villaa neuloilla riittävän pitkään, voidaan luoda tarkkoja yksityiskohtia helpommin kuin muilla huovutustekniikoilla. (Harris 2007 s.101)

Voimistelukuvan huovuttaminen tuntui todella työläältä. Villojen väreistä oli vaikea saada sekoitettua oikeaa väriä, enkä saanut ihonväristä toivottua tulosta. Tumma pohja oli hyvä valinta, mutta kokonaisuus ei toiminut. Muotokuvasta tuli enemmän luonnosmainen ja epätarkka. Lisäksi työ oli pieni, jossa on paljon pieniä yksityiskohtia, joita oli vaikea tehdä villalla. Elinan asento näytti hieman raskaanoloiselta ja punainen väri iholla näytti ihan vereltä. (ks. kuva 56 s. 49) Etenkin pää ja kädet olivat hyvin haasteellisia. Jätin ne lopulta tekemättä. Tekniikka toimisi tällä kuvalla, jos siitä tekisi ainakin kolme kertaa suuremman työn. Valokuvasta oli helppo katsoa, mutta villojen värejä olisi pitänyt sävyttää enemmän, jotta ne olisivat vastanneet aitoja värejä.

Päätin kokeilla myös kasvojen huovuttamista, koska siinä saisi enemmän sävyjä aikaan ja ehkä tarkempaa jälkeä. Valitsin saman tumman pohjan, mikä osoittautui hyväksi huovuttamiseen. Tässä huomasin sen, että lyijykynillä saatua tarkkuutta oli mahdotonta toteuttaa villalla. Huovan väreissä oli puutetta, koska niin paljon hiuksiin tarvitaan erilaisia ruskeiden sävyjä. Olisin voinut karstamalla saada aikaan joitain keskiasteisia.

KUVA 55 Neulahuovuttamisen vaiheesta

KUVA 56 Neulahuovutus kokeilu Elinan voimistelukuvasta

Rippikuvasta olisin halunnut tehdä tarkan. Silmiin, suuhun, nenään, hiuksiin ja pääpantaan olisin voinut tehdä kirjomalla kaikki yksityiskohdat. Pelkällä villalla ei saa niin tarkkaa jälkeä. Tähän työhönkin olisi auttanut se, että olisin tehnyt isomman kokeilun. (ks. kuva 57)

Kasvojen huovuttaminen oli paljon helpompaa kuin kokovartalon. Uskon, että innostun kokeilemaan tätä lisää ja reilusti suuremmalla koolla.

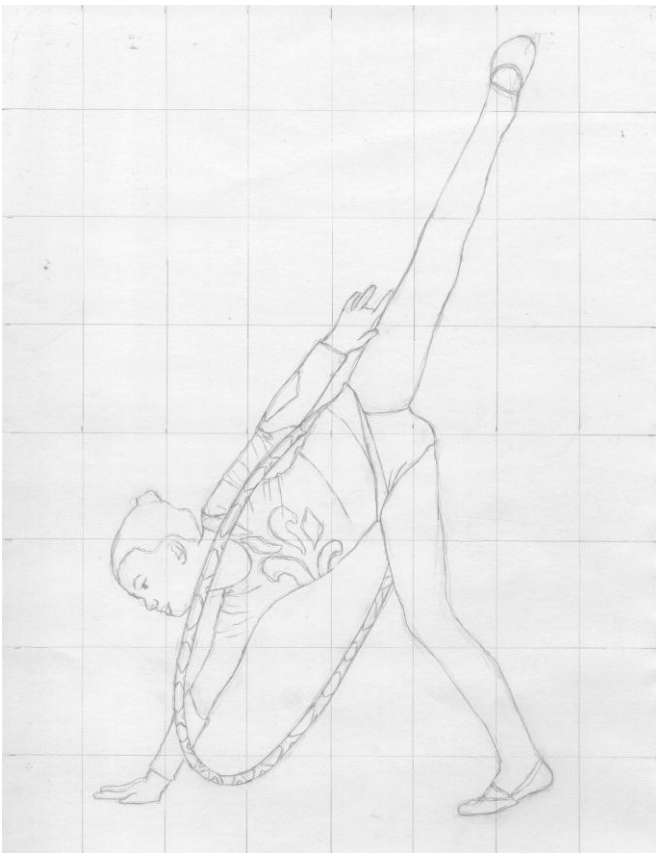
KUVA 57 Neulahuovutuskokeilu Elinan rippikuvasta

7 MUOTOKUVA LYIJYKYNÄLLÄ

Olen piirtänyt muotokuvia lyijykynällä noin kuusi vuotta. Näiden vuosien aikana olen kehittänyt kasvojen piirtämisessä. Lyijykyniini minulle on kehittynyt tarkka ja vahva tyyli. Piirtämisen alussa en ole nähnyt mallista niin paljon yksityiskohtia kuin näen nykyään. Piirsin Elinan jokaisesta viidestä kuvasta lyijykynätyön. Otin niiden työstämisen tietoisesti vasta väritöiden jälkeen, koska siten saan helpoiten selville, miten lyijykynän työstäminen eroaa väreistä.

7.1 Luonnosteluvaihe

Elinan kuvissa koin helpoimmaksi piirtää luonnoksen ruudutuksen avulla. (ks. kuva 58 ja kuva 59 s. 52) Kuvissa oli paljon yksityiskohtia, jotka halusin olevan juuri oikealla paikallaan. Rippi-kuvassa kiharoiden paikat löytyivät nopeasti ruutujen avulla. Etenkin voimistelukuviissa raajojen muodot ja mittasuhteet olivat helpompia katsoa ruutujen avulla. Muotokuvien luonnokset piirsin kaikki A3 kokoon, koska se on tavallisin koko, mitä minulta muotokuvatöistä pyydetään. Samankokoisina töinä minun on helpompi vertailla tekniikoita keskenään. Nämä luonnokset tein jo ennen väritöiden tekemistä, koska jäljensin luonnoksen maalaus pohjalle.

KUVA 58 Elinan voimistelukuvan luonnos ruudutuksen avulla

KUVA 59 Elinan rippikuvasta luonnos ruudutuksen avulla

7.2 Piirtäminen muotokuvaksi

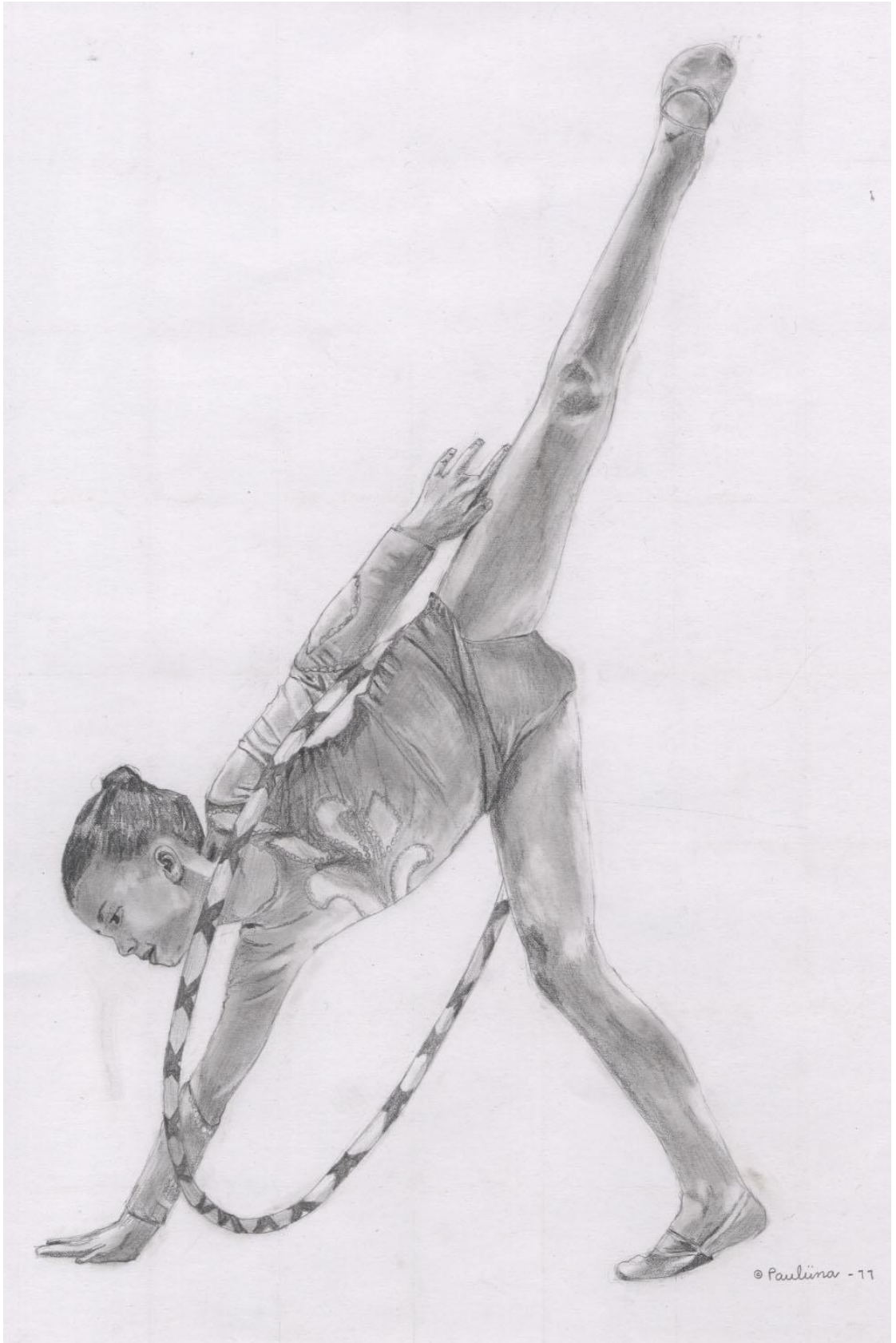
Piirsin kaikki viisi muotokuvaa Elinasta lyijykynillä, koska halusin tietää, miltä ne näyttävät mustavalkoisina. Näin voin verrata niitä värillisiin töihin. Olin jo tottunut piirtämään ja maalaamaan Elinan kuvia väreillä ja aluksi oli vaikeaa piirtää ne mustavalkoisena. Värien näkeminen kuvasta harmaavalööreinä kesti aikansa, mutta nopeasti se palautui mieleeni. Nautin paljon lyijykynällä piirtämisestä, koska sain sillä tarkasti ja yksityiskohtaisesti piirrettyä. Aloitin tietoisesti voimistelukuvista, koska niitä en ole aikaisemmin työstänyt lyijykynillä. Kasvokuvat piirsin viimeisenä.

Kaikissa voimistelukuvissa koin haasteelliseksi piirtää käsiä. Niistä parhaiten onnistuin kuvassa 61 sivulla 54. Kun olen piirtänyt aikaisemmin muotokuvia, joissa on pelkät kasvot, käsien ja raajojen piirtäminen tuntui aluksi mahdottomalta. Sormien varjot piirsin helposti liian paksuina, ja kädestä syntyi epämääräinen ja liian tumma. Korjasin kädet pyyhkimällä ja sävyttämällä ne vaaleammaksi kuin kuvassa oli. Puvun laskokset ja kankaan tunnun onnistuin tuomaan esille sävyroina.

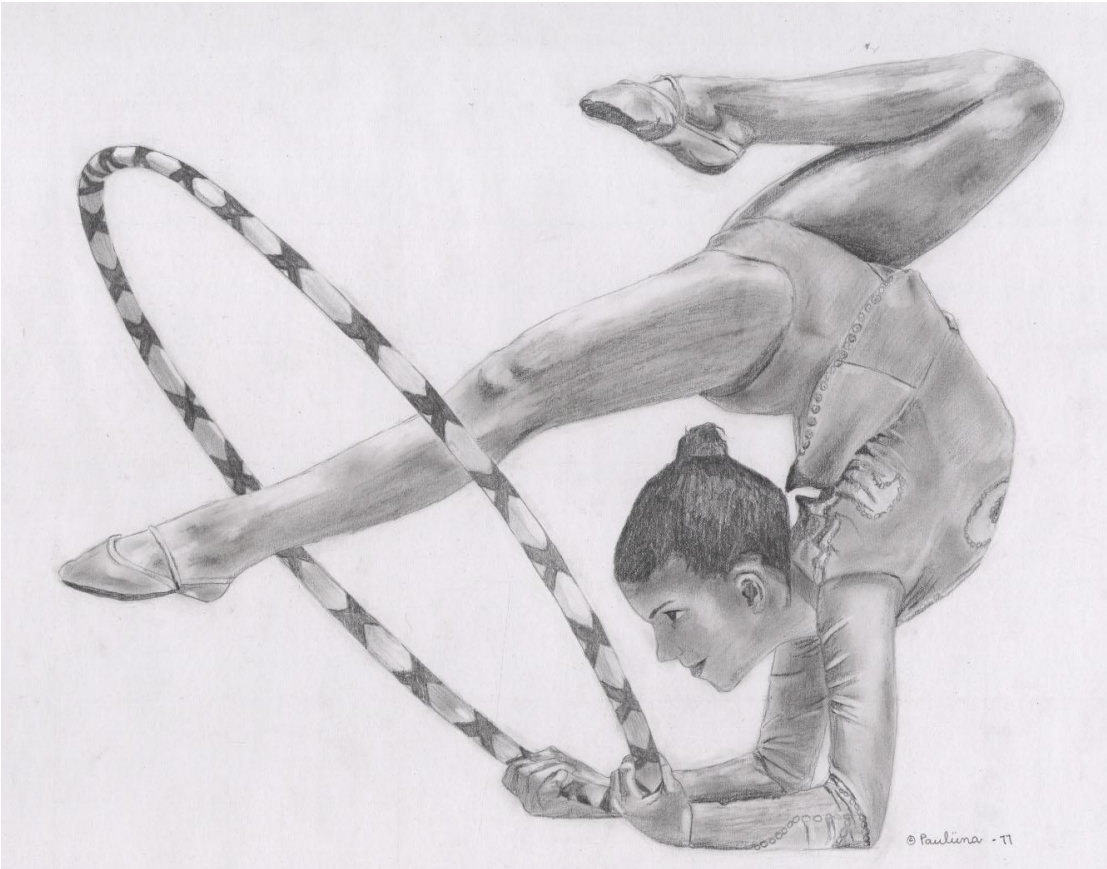
Kaikissa lyjykynätoissa huomasin sen, kuinka tärkeää on luonnosteluvaihe, jonka aikana kaikki mittasuhteet tulevat oikeaan paikkaan. Puvun yksityiskohtien piirtäminen oli näin helpompaa ja piirtämisprosessi oli rennompaa, kun ei tarvinnut enää mitailla.

KUVAT 60 - 62 Lyjykynätyö Elinan voimistelukuvasta

KUVA 61

KUVA 62

Kasvokuvien piirtämisessä koin sen, kuinka paljon olen piirtänyt niitä. Rippikuvan Elina katsoo juuri samalla katseella kuin sen näin valokuvasta. Kiharoiden piirtäminen oli vaikeinta, koska niissä on paljon yksittäisiä kiharoita, joissa on paljon sävyjä. Kuvan yksityiskohtiin kuten hiuspantaan ja kaulakoruun olen tyytyväinen.

KUVA 63 Lyijykynätyö Elinan rippikuvasta

Vauvakuvan piirtämisessä keskityin enemmän katseeseen ja vaatteen yksityiskohtiin. Valokuvassa tunnelma oli vaalea ja koin haasteellisena tuoda sen paperille. Kun keskityin liikaa silmiin, ne tuntuvat pomppaavan liikaa kuvasta. Pään kokoa piti muuttaa ennen lopullista piirtämistä.

KUVA 64 Lyijykynätyö Elinan vauvakuvasta

8 MUSTAVALKOINEN VAI VÄRILLINEN MUOTOKUVA

Olen vakuuttunut siitä, että värien avulla saan hyvin elävää jälkeä, mutta en niin tarkkaa kuin lyijykynällä. On ollut mielenkiintoista kokeilla erilaisia tekniikoita ja huomata, että saan niilläkin tarkkoja muotokuvia aikaan. Uskon, että tähän on auttanut se, että olen piirtänyt muotokuvia lyijykynällä jo pitkään. Haluan piirtää ja maalata muotokuvia värien avulla mahdollisimman paljon tästä eteenpäin. Uskon, että tulen ehdottamaan rohkeasti seuraavien muotokuvatilausten yhteydessä värien mahdollisuutta.

Elinan vauvakuvasta oli vaikeaa saada yhtä vaalea, kuin se kuvassa on. (ks. kuva 65) Elinan katseen onnistuin kuvaamaan lyijykynällä tarkemmin kuin puuväriyössä. Tämä johtui siitä, että lyijykynällä sain sävytettyä piirrosjälkeä paremmin ja jäljestä tuli herkempi. Pidän enemmän lyijykynätyöhön saatuun jälkeen, mitä puuväriyön, koska sain siitä vangittua enemmän Elinan persoonaa.

KUVA 65 Elinan vauvakuva, puuväriyö ja lyijykynätyö

Verratessa akryyliväreillä toteutettua rippikuvaa lyijykynätyöhön, mielestäni ne ovat yhtä onnistuneita. (ks. kuvasta 66) Pidän molemmista paljon, Elina näyttää itseltään. Lyijykynäpiirroksessa minulla ei ollut kuunneltavana lempimusiikkiani, minkä takia siitä tuli paljon vaa- leampi kuin olisin ajatellut. Akryyliväreillä maalattu muotokuva oli tummempi kuin kuvassa, mikä on minulle tyyppistä. Öljypastelleilla ja neulahuovutuksella toteutetut rippikuvat puo- lestaan ovat ihan erinäköisiä verrattuna muihin tekniikoihin. (ks. kuvasta 66) Tämä johtuu siitä, että niillä ei saa niin tarkkaa jälkeä.

KUVA 66 Elinan rippikuva, akryylimaalaus, öljypastellityö, neulahuovutustyö ja lyijykynätyö

Voimistelukuvien piirtäminen lyijykynällä ja etenkin väreillä oli minulle uutta ja haasteellista. Ihmisen liikkeen kuvaamiseen ja puvun yksityiskohtiin meni aikaa. Erityisen paljon pidin piirtää kuvan 68 puvun yksityiskohtia. Lyijykynällä sain siitä enemmän piirrettyä mitä neula-
huovutuksella sain aikaan.

KUVA 67 Elinan voimistelukuva, akryylityö ja lyijykynätyö

KUVA 68 Elinan voimistelukuva, neula-
huovutustyö, puuväri-työ ja lyijykynätyö

KUVA 69 Elinan voimistelukuva, akvarellityö ja lyijykynätyö

9 POHDINTA

Opinnäytetyössäni olen värien kautta löytänyt itselleni uuden tavan toteuttaa itseäni muotokuvapiirtäjänä. Toteutin tämän opinnäytetyön oman vahvuuteni ja kiinnostukseni kautta. Värien avulla saan toteuttaa itseäni enemmän kuin lyijykynällä. Lyijykynällä piirretyissä muotokuvassa piirustustyylini on tarkka ja realistinen. Värien piirtäessä ja maalatessa pystyn toteuttamaan muotokuvan rennommin. Tyylini piirtää ja maalata muuttui tämän prosessin aikana ja sain hieman rohkeutta kokeilla rennompaa viivan käyttöä. Mielestäni pääsin tavoitteeseeni värien suhteen. Se, onko väreillä toteutettu muotokuva parempi kuin lyijykynällä, on minulle vielä arvoitus.

Oli mielenkiintoista pohtia omaa piirtämisen taitoani aikaisempien töiden kautta ja huomata se valtava kehitys, mikä muutamien vuosien aikana tapahtui. Uskon, että tämän prosessin läpikäyminen antaa minulle vahvaa uskoa tulevaisuudessa toimia muotokuvapiirtäjänä.

Tämän prosessin kautta innostuin monista tekniikoista ja tulen jatkossa käyttämään niitä. Akryylivärien käyttö on minulle nyt helpompaa ja saan siitä enemmän irti. Pensselillä en pysty maalaamaan yhtä tarkasti kuin lyijykynällä, koska en ole tottunut pitämään sitä vakaasti kädessä. Uskon, että ajan kuluessa tämäkin harjaantuu. Maalatessa muotokuvasta tulee mallin näköinen ja minun tyylinen, mikä on tarkka. Neulahuovutuksen töissä huomasin tekniikan rajattomat mahdollisuudet ja tulen kokeilemaan sitä jossain isommassa työssä, koska pienessä työssä jäljestä ei saa paljon yksityiskohtia.

Ajattelen tulevia asiakastöitä paljon positiivisemmin, koska minulla on mahdollisuus antaa heille vaihtoehtoisia toteutustapoja muotokuville. Tämä on antanut minulle innostuksen kokeilla muitakin tekniikoita ja nyt minun on helpompi lähteä luovasti kokeilemaan erilaisia sekatekniikoita. Innostuin Sirkka Junnoson opinnäytetyöstä Reliefimäisiä muotokuvia, jossa hän kovettaa erilaisia kudottuja kankaita kasvon muotoon. Näihin reliefimäisiin kasvoihin kiinnostaisi maalata omalla tyyllilläni oikeat kasvot. Tämä olisi innovatiivinen tekniikka toteuttaa muotokuvia ja kaikin puolin oma juttuni.

Tämän opinnäytetyön kautta uskaltauduin ottaa värit mukaan muotokuvapiirtämisessä ja maalaamisessa. Seuraava kokeilu minulla olisi elävänmallin piirtäminen. Sitä olen tehnyt vähän ja itsekritiikki on suuri. Siinä pelkään sitä, että en saa niin tarkkaa jälkeä kuin valokuvasta voin nähdä.

Olen tämän prosessin kautta kasvanut paljon muotokuvapiirtäjänä ja huomannut omat vahvuuteni käyttää värejä. Mielestäni onnistuin tuomaan Elinan persoonaa värien kautta paremmin, mitä olisin aluksi uskonut. Piirsin Elinasta useita muotokuvia ja jokaisen työn kautta opin tuntemaan häntä paremmin. Kun on niin sisällä jossain muotokuvassa kuin minä Elinassa, ei muotokuva voi enää olla vieras. Yleensä minulta pyydetään muotokuvapiirros, joka on minulle vieras. Heistä piirrän sen yhden työn ja ikuistan hänen persoonansa paperille. Heitä en pääse niin lähelle kuin Elinassa pääsin, mikä on mielenkiintoista huomata.

KUVALUETTELO

KUVA 1 Riikka Tokola (2008)

KUVAT 2 - 5 Pauliina Kostama (2011)

KUVA 6

<<http://animalnewyork.com/2009/04/phillips-de-purys-upcoming-graffiti-and-pop-art-sale/steve-mccurry/>> (12.3.2011)

KUVA 7

< <http://www.3elvenrealms.4t.com/about.html>> (12.3.2011)

<<http://soundsliketomatoes.blogspot.com/2010/04/top-3-things-thursday.html>> (12.3.2011)

KUVAT 8 - 11 Pauliina Kostama (2011)

KUVA 12

<http://albertedelfelt.blogspot.com/2010_03_01_archive.html> (23.2.2011)

KUVAT 13 - 32 Pauliina Kostama (2011)

KUVA 33 Pöytäliina paikallaan: Riikka Tokola (2010)

KUVAT 34 - 40 Pauliina Kostama (2011)

KUVAT 41 - 43 Elinan voimistelukuva: Matti Lipponen kuvagalleria.net (2006)

KUVA 44 Elinan rippikuva: Riikka Alanko (2010)

KUVA 45 Elinan vauvakuva: Kari Alanko (1995)

KUVAT 46 - 64: Pauliina Kostama (2011)

KUVA 65 Elinan vauvakuva: Kari Alanko (1995), puuväriytyö ja lyijykynätyö: Pauliina Kostama (2011)

KUVA 66 Elinan rippikuva: Riikka Alanko (2010), akryylimaalaus, öljypastellityö, neulahuovutustyö ja lyijykynätyö: Pauliina Kostama (2011)

KUVA 67 Elinan voimistelukuva: Matti Lipponen (2006), akryylityö ja lyijykynätyö: Pauliina Kostama (2011)

KUVA 68 Elinan voimistelukuva: Matti Lipponen (2006), neulahuovutustyö, puuväriytyö ja lyijykynätyö: Pauliina Kostama (2011)

KUVA 69 Elinan voimistelukuva: Matti Lipponen (2006), akvarellityö ja lyijykynätyö: Pauliina Kostama (2011)

LÄHTEET

Aalto, J. 2010. Kohteena ihminen. Muotokuvauksen käsikirja. Saarijärven Offset Oy

Cameron J. 1997. Tie luovuuteen. Henkinen polku syvempään luovuuteen. Juva: WSOY

Dodson, B. 2004. Piirustustaidon avaimet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Edwards, B. 2004. Luovan piirtämisen opas, käytä oikeaa aivopuolisko. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Harris, G. 2007. Huovutus on hauskaa, perustekniikat ja 25 mukavaa mallia. Karkkila: Kustannus Mäkelä Oy

Jaxtheimer, B. 1966. Suuri piirustus- ja maalauskirja. Porvoo. 2. painos. WSOY

Junnonen, S. 2009. Reliefimäisiä muotokuvia. Suunnitteluprosessin kuvaus. Opinnäytetyö. Kuopion Muotoiluakatemia. Taitemia kirjasto.

Oja, O. 1973. Piirtämisen taito. Porvoo. 4. painos. WSOY

Smith, R. 1995. Henkilökuvan piirtäminen. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy

Smith, R. 1985. Kuinka piirrät ja maalaat näkemääsi. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan Painolaitokset

Vuorikoski, T. 1981. Muotokuva. Kolme kirjoitusta muotokuvamaalauksesta. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset

Elämä näkyvissä

Syksyllä 2010 opintoihimme kuului palvelumuotoilua ikääntyville - projekti. Tutustuimme palvelutalon elämään. Moni asia meitä järkytti, mutta myös ilahdutti. Halusimme tietää mitä tapahtuu todella?

Innostus näyttelyn tekemiseen lähti Puijonlaakson palvelukeskuksen asukkaan Irja Korhosen töistä ja hänen valloittavasta persoonastaan. Tahdoimme tuoda Irjan työt esille sekä sen, että taiteen harjoittaminen on mahdollista palvelukodissakin. Ihmisen persoona ei häviä palvelukodissa.

Kuvat, piirroksot, tekstit, ääni ja video syntyivät ryhmämme järjestämässä Juhlamielillä -tapahtumassa Puijonlaakson palvelukeskuksen osasto kakkosella Joulukuussa 2010. Toteutimme tapahtuman yhteistyössä fysioterapia ja kampaaja - opiskelijoiden kanssa.

Irjan töiden lisäksi halusimme näyttelyssä tuoda oman osaamisemme ja näkökulmamme osaksi näyttelyä kuvina ja piirroksina. Valokuvat on ottanut neljännen vuoden tekstiilimuotoilun opiskelija Emma Tavi. Muotokuvat on piirtänyt samaa vuosikurssia opiskeleva Pauliina Kostama. Näyttelyä suunnittelemassa ja rakentamassa ovat olleet myös tekstiilimuotoilun opiskelijat Laura Ingerö ja Riikka Tokola.

Se mitä me jäimme miettimään on, että:

mikä saa elämän tuntumaan elämisen arvoiselta?

miltä näyttää oma elämämme ikäihmisenä ja miten voimme vaikuttaa siihen?

Näyttelyyn liittyvät yhteydenotot: Emma Tavi, puh. 040-5416514

Pauliina Kostama, puh. 044-2970551

Annan suostumukseni käyttää henkilökuviani Pauliina Kostaman kevään 2011 opinnäytetyön yhteydessä.

Nimi	Nimenselvennys	Paikka ja aika
<u>Elina Alanko</u>	<u>ELINA ALANKO</u>	<u>17.2.2011 Espoo</u>
HUOLTAJA <u>Hanna Alanko</u>	<u>HANNA ALANKO</u>	<u>17.2.2011 Espoo</u>

Annan suostumukseni käyttää kolmea valokuvaani Pauliina Kostaman kevään 2011 opinnäytetyön yhteydessä. Kuvan henkilö on Elina Alanko. Valokuvat on otettu luokkanousukilpailu Järvenpäässä 22.4.2006. Kilpailu oli 3. luokassa. Kuvien numerot: img7864 (sininen puku, otettu edestä päin), img7858 (sininen puku, Elina kyynärvarsien varassa) ja img7654 (punainen puku, hyppy).

Nimi

Nimenselvennys

Paikka ja aika

Matti L. Matti Lippinen Helsingissä 11.02.2011

www.savonia.fi

